

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Z P R Á V Y Č S K P

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Členský oběžník

Československého svazu křesťanských pracujících Šv. carska
1976 - Březen - Č.3

OPĚT JEDEN EXULANT.

Navzdory představám československé veřejnosti o slušnosti a mravnosti, normalisované sdělovací prostředky v posledních dvou letech představují lidem stále častěji a nepokrytěji nový typ hrdiny/socialistického společenství-agenty STB, kteří se po ukončené misi vracejí ze západních zemí, a navrátilce, ochotné za skývu chleba a slib beztrestnosti mluvit do mikrofonu a vystupovat před televizní kamerou, jen když poměry "tam venku" pořádně vytmaví. Po výtečnicích typu Marák a Rezáč je tu zase třetí větší ryba-Pavel Minařík, údajně kapitán čs. rozvědky.

P. Minařík pracoval sedm let jako "exulant" ve Svobodné Evropě. DO ČSSR se zřejmě vrátil na pokyn pražského ústředí, neboť Praha ve sladěném koncertu s Varšavou, Budapeští, Berlínem-pod taktovkou Moskvy-právě vede zuřivou kampaň proti "ideologické diverzi", v jejímž popředí stojí rozhlasová stanice vysílající z Mnichova na druhou stran železné opony. V Minaříkově zavazadle byly vedle skutečných dokumentů také pomluvy, ale to už patří k arzenálu a profesi lidí jeho druhu. A tak vypovídal, dával tiskové konference, mluvil do rozhlasu, a přesto, že je tajný, ukázali jeho tvář i v televizi. "Svobodná Evropa a rozhlas Svoboda jsou řízeny CIA", prohlásil a těmto slovům se dostalo nejširší publicity, přestože Rudé právo tohle opakuje už léta. "Dubček není pisatelem dopisu, který zaslal koncem r. 1974 federálnímu národnímu shromáždění-sepsali mu to jeho přátelé a Dubček to jen podepsal". A v této souvislosti semlel hned několik "mužů ledna" dohromady, Mlynáře, Jiřího Hájka, Vaculíka a další. Dubček, navíc, si prý otevřel bankovní konto v NSR/Minařík neříká, jak se to někdejšímu prvnímu tajemníku, hlídanému dnem i nocí eskortou agentů, vůbec mohlo podařit/. Otřel se o Ludka Pachmana, o exilové organizace, o Julia Firta, o ředitele Svobodné Evropy Richarda Cooka, o ředitele československého vysílání Jaroslava Pecháčka, o Poradní sbor...to vše jsou podle něho "cantra organizované špionáže, zaměřené proti socialistickému táboru". A nakonec koruna všeho-řekli bychom povinná daň kapitána Minaříka; podle prohlášení v pražské televizi své sedmileté čmucharství na Západě prováděl "ve službách světového míru"!

+ + + + +

PROSÍME VŠECHNY ČLENY, KTERÍ SJOU NAŠÍM PROSTŘEDNICTVÍM POJIŠTĚNÍ PRO PŘÍPAD NEZAMĚSTNANOSTI, ABY SLEDOVALI PEČLIVĚ VE ZPRÁVÁCH ČSKP VŠECHNA OZNÁMENÍ TYKAJÍCÍ SE TOHOTO POJIŠTĚNÍ! UVEŘEJŇUJEME JE ZPRAVIDLA POUZE JEDNOU. NA POŽÁDÁNÍ MUŽEME OVŠEM POSLAT SOUHRNNÝ OTISK VŠECH TĚCHTO OZNÁMENÍ Z POSLEDNÍ DOBY.

Z P R Á V Y Z Č S K P

- oo ZEMŘEL DR. PŘEMYSL PITTEK. Vloni jsme slavili jeho osmdesáté narozeniny, v upřímném pocitu vděčnosti za příkladné křesťanské životní dílo, ale současně s bratrskou něhou k člověku, který byl každému, kdo ho znal, jakoby kusem domova. Bratr Přemysl zemřel v Curychu, daleko od milované vlasti, a přece blízko, poněvadž ji nosil celou, celičkou stále s sebou ve svém srdci. 21. března o 17 hodině se shromáždíme v kostele sv. Petra v Curychu, abychom ho vzpomenuli. Shromáždění osloví prof. Dr. Lochman.
- oo Letošní KŘESŤANSKO-DEMOKRATICKÉ SYMPOSIUM ČSKP se bude konat, jak oznáměno, opět v Zurzachu. Zahájení v pátek 30. dubna v 16,00, ukončení v poledne v neděli 2. května. Předmětem budou aktuální otázky politické, hospodářské a ideologické. Zvláštní pozornost bude věnována 200-letému výročí USA, křesťanskému umění a současnému nacionalismu. O účast byli požádáni: Dr. Vrána/Benevento/, prof. Dr. Lobkowicz, Dr. Heidler, Dr. Pecháček a J. Kusý/Aničov/, Ing. Pindák/Rotterdam/, Dr. Šunža/Rím/, Dr. Řehák/Paříž/, ze Švýcarska Dr. Vaněk, Dr. Levý, lic. oec. J. Kapoun. O přednášku o křesťanském umění byl též požádán švýc. spisovatel Dr. H. Meier. Více se dozvíte na tel. č. 052/238311, kde si můžete též vyžádat pozvánku s podr. programem.
- oo PROSÍME ČLENY, kteří dostali v některé z posledních výplat výkaz nazvaný "AUSWEIS SOLIDARITÄTSBEITRÄGE", aby nám tento poslali poněvadž jsme jejich odborovou organizací podle textu na zadní straně onoho výkazu. Na vysvětlenou: Od 1. ledna 1975 strhují všechny firmy oboru kovodělného a strojírenského - pokud jsou organizovány ve svazu zaměstnavatelů ASM - svým dílenským zaměstnancům z výplaty příspěvek na t. zv. fond solidarity. Tato částka činí u mužů 7 Sfr a u žen 5 Sfr měsíčně. ASM ji na konci každého roku odevzdá odborovým organizacím na úhradu režijních výdajů, které mají s činností ve prospěch všech lidí, kteří ve Švýcarsku pracují, tedy nejenom svých členů. Určitý podíl dostane i náš ČSKP - a to podle počtu oněch výkazů, které od svých členů dostaneme a své střešní organizaci CNG/resp. CMV/předložíme. Ti naši členové, kteří již zaplatili svůj členský příspěvek, dostanou na základě onoho výkazu příslušnou strženou částku od nás zpět. Neodevzdávejte výkaz zástupci některé jiné švýcarské odborové organizace - vznikly by tím nepříjemné komplikace!
- oo NEZAMĚSTNANÝ MUSÍ PŘIJMOUT PŘIMĚŘENOU PRÁCI /Zumutbare Arbeit/, pokud mu ji pracovní úřad nabídne. Jinak se podle předpisů BIGA vystavuje nebezpečí, že po dobu dalších až 48 pracovních dní nedostane vyplacené denní dávky z pojištění. Otázkou je, co je to "přiměřená práce": Má odpovídat schopnostem, zdravotnímu stavu i zaměření v povolání pojištěnce - leda by tento neměl na delší dobu dopředu vyhlídky práci ve svém povolání nalézt. Při práci mimo bydliště má být pojištěnci možno vrátit se denně na noc domů nebo přespát v přiměřené ubytovně. Práce má bránit ve výkonu povinné péče o osoby na něj odkázané - a mzda za ni může být až o 15% nižší nežli činí pojištěncova dosavadní podpora v nezaměstnanosti /Arbeitslosenentschädigung/. Poslední bod je velmi nepříjemný.
- oo KANTONÁLNÍ VÝPOMOC NEZAMĚSTNANÝM. V kantonu Zürich je připraven k projednání návrh zákona, podle něž budou vypláceny podpory těm nezaměstnaným, kteří již vyčerpali 150 denních dávek z pojištění ale ještě našli novou práci a zůstali by tedy bez prostředků. Výpomoc ve výši 80% poslední vyměřené dávky z pojištění budou těmto postiženým vyplácet jejich obce, které na to dostanou úhradu z kantonální kasy. Město Zürich podobné usnesení odhlasovalo již poč. ledna t. r. Kantonální zákonné opatření bude mít ovšem určitá omezení. Cizinci budou mít příslušný nárok jen tehdy, pokud mají pol. asyl nebo právo pobytu/Niederlassung/. Jak se se stejnými případy vypořádají ostatní kantony, není ještě známo.

SPOLURÖZHODOVÁNÍ ZAMĚSTNANCŮ V PODNIKU - MITBESTIMMUNG.

Dne 21.března přistoupí švýcarský lid k urnám,aby rozhodl, zda má být doplněn čl.34 spolkové ústavy o spolurozhodování zaměstnanců a jejich organizací v podniku.Dosavadní čl.34 ústavy zní:"Svaz/Bund/je oprávněn stanoviti předpisy o a/ochraně zaměstnanců, b/o poměru mezi zaměstnavateli a zaměstnanci, zvláště o společném řízení podnikových a zaměstnaneckých záležitostí...".Dne 16.března 1971 ohlásily tři největší odborové organizace Švýcarska:Švýcarský odborový svaz/SGB/,Křesťansko národní odborový svaz Švýcarska/CNG/a Švýcarský svaz evangelických zaměstnanců/SVEA/ společnou iniciativu o spolurozhodování zaměstnanců v podniku.V srpnu byla se 160.000 podpisy podána spolkové kanceláři.Článek 34ter spolkové ústavy má býti doplněn odstavcem 1 takto:"Svaz je oprávněn stanoviti předpisy o spolurozhodování zaměstnanců a jejich organizací v závodě, podniku a správě." Proti tomuto iniciativnímu návrhu,který byl především vypracován našimi odbory CNG,bude 21.března předložen protinávrh parlamentu,který byl pravděpodobně připraven zaměstnavatelskými kruhy a který omezuje spolurozhodování zaměstnanců pouze na otázky provozu a vylučuje vůbec odborové organizace z rozhodování.

Naše křesťanské odbory Švýcarska požadovaly již na svém kongresu v září 1961 právo spolurozhodování zaměstnanců v podniku. Na kongrese v říjnu 1965 předložily znovu ve svém akčním programu tuto záležitost spolu s konkrétním požadavkem.Kongres v r.1969 tento požadavek opakoval. Během let byly založeny studijní skupiny k propracování požadavku.Důvodem bylo především to, že převážná většina pracujících jsou zaměstnanci.Ti přinášejí též největší podíl hospodářského a společenského výkonu v rámci pracovních vztahů.Toto je důležité nejen pro hospodářství vůbec,ale i pro celý stát a veškeré podnikání včetně služeb. CNG žádá spolupráci zaměstnanců nejen v záležitostech hospodářských,ale i ve veřejné a privátní správě.Při tom se rozumí, že právo spolurozhodování bude jiné ve státní službě,jiné v soukromém podniku,jiné v podniku s tisíci zaměstnanci a jiné v podniku s malým počtem zaměstnanců.Jde o to,aby byl uskutečněn vztah společného partnerství mezi organizacemi zaměstnavatelskými a zaměstnaneckými.Jde o to, aby zaměstnanci se stali spoluodpovědnými činiteli podniku.Dosud zaměstnanci nejsou jeho integrující součástí.Švýcarské právo zná pouze zaměstnavatele a jím určené orgány jako odpovědné činitele podniku. Tyto rozhodují o existenci a životnosti podniku.A rozhodují též o osudu set a tisíců pracovníků a jejich rodin. Taková koncepce odpovídá poměrům minulých století. Naše odbory si představují podnik jako obraz společnosti, v níž spolupracují dvě skupiny lidí.Ti, kteří dávají kapitál a ti,kterí dávají práci.Obě skupiny jsou na sebe vázány.To znamená nikoliv již dřívější výhradní moc kapitálu,ale spolupráce obou faktorů-kapitálu a práce. Společné vedení má být oběma faktorům zodpovědné.Takové partnerství ne-znamená ovšem,že by,vlastníci kapitálu byli nějakým způsobem omezení ve správě svého jmění.Neznamená to též jejich omezení v kompetenci správy podniku.Znamená to,že ten,kdo řídí podnik, je postaven pod kontrolu zástupců těch,kterí přinášejí práci a je jim též spoluzodpovědný.

Spolurozhodování má být dle návrhu prováděno různým způsobem. U podniků právních osob jako akciových společností,družstev atd. má být paritní zastoupení ve správních radách pro zástupce

kapitálu i práce. Toto řešení by přicházelo v úvahu pro podniky s nejméně 500 zaměstnanci. Další kriteria mohou ovšem být též výše kapitálu podniku atd. V takových případech by bylo nejlépe zastoupení odborů. Podniky s více než 100 zaměstnanci by měly mít příslušné zastoupení zaměstnanců ve správě podniku. U malých podniků s 50 a více zaměstnanci by měly být obligatorní podnikové komise. V podniku pod 50 zaměstnanců by měl být zvolen za zaměstnance delegát.

Toto právo spolurozhodování je ovšem též k prospěchu zaměstnavatelů. Spoluzodpovědnost za podnik^{tu} nesou zaměstnavatelé i zaměstnanci. Zaměstnanec není již jen pracovním objektem. Právo spolurozhodování by mělo ovšem být omezeno na určité oprávnění, jako: určení pracovního umístění a způsobu práce, školení, stanovení mzdy atd. Předpokládá to vše změnu nebo doplnění pracovního zákona, pracovních smluv atd.

Proč křesť. odbory vyšly s touto iniciativou? Možná odpověď, že proto, poněvadž ona je v naprostém souladu s křesťanským učením, s křesťanskou sociální etikou, která žádá, aby člověk byl nositelem, spolutvůrcem a cílem všeho společenského zřízení. To byl též hlavní důvod, proč byla v květnu 1891 vydána papežem Lvem XIII. encyklika Rerum novarum o dělnické otázce. Také encyklika Quadragesimo anno a encyklika Mater et Magistra zdůrazňuje nutnost naprosté spolupráce těch, kdož dávají kapitál a kdož dávají práci. Proto také švýcarští biskupové vydali 2. února t. r. veřejné prohlášení k tomuto problému, vzhledem k jasným základům sociální etiky katolické církve. Poukazují v něm na Pastorální konstituci druhého vatikánského koncilu - "Gaudium et Spes". Poukazují současně na rozhodnutí Synody 72 k tomuto tématu. Požadavek spolurozhodování zaměstnanců je v jejich prohlášení jasně stanoven. Zrovnoprávnění kapitálu a práce je pro katolické sociální učení základem vztahů mezi těmi, kdož dávají práci a těmi, kdož dávají věcné prostředky. Tím se rozumí, že má být spolurozhodování prováděno na podnikové úrovni. Každý, kdo na základě své práce patří k podniku, má být oprávněn spolurozhodovat o vedení podniku, ať již o personálních otázkách, či o materiálních záležitostech, mezipodnikových otázkách.

Podíl rozhodování může mít formu informací a společných porad bez podílu na moci. Vedení závodu nese dále plnou odpovědnost za rozhodování. Zaměstnanci mohou jen příležitostně být vyslechnuti bez jakéhokoliv vlivu na vedení podniku. Nebo může mít účast na rozhodování formy kolektivního jednání na podnikové či mezipodnikové úrovni, aniž pak dochází k opravdové spoluzodpovědnosti obou partnerů. Nebo konečně spoluúčast zaměstnanců může být zajištěna i v jednotlivých podnikových orgánech a tak za zaměstnanec či jeho zástupce se podílí na plné kontrole. Ovšem pouhá informace není žádnou formou spolurozhodování. Spolurozhodování je dáno teprve paritně sestaveným orgánem v dozorčích a a správních radách, a dále výslovným souhlasem obou partnerů /právo veta podnikových rad, právo námitek, jednání o zprostředkování, projednávání na podnikové úrovni atd. O spolurozhodování je možno mluvit teprve tehdy, když rozhodnutí není proti vůli zaměstnanců. Totéž platí nejen pro jednání na úrovni podniku, ale i pro jednání mezi jednotlivými závody.

Spolurozhodování by se mělo vztahovati především na základní otázky jako je propouštění zaměstnanců, jejich pracovní zasazení, zavádění nových forem pracovních odměn, bezpečnosti práce, zdravotnictví a hygiena práce, počátek a ukončení práce, dovolená, zavedení a správa veřejné péče v podniku, účast na podnikových či mezi-

podnikových rozhodování atd. Tím by se splnil požadavek hospodářské demokracie, jež je vyslovován nejen katolickou církví, ale též církví evangelickou. Ta se plně zapojila do této iniciativy. Komise pro sociální otázky Švýcarského evangelického svazu společně s komisí Justitia et Pax římskokatolické církve, vydaly a rozšířily společně prohlášení, kterým vyzvaly švýcarskou veřejnost, aby řekla ANO k iniciativě odborů. Katolické dělnické hnutí KAB plně podporuje tuto iniciativu. Předseda našich odborů Dr. Guido Casetti je iniciátorem iniciativy a místopředsedou komise, jež vzešla z tohoto podnětu.

Právo spolurozhodování odstraní event. konflikty mezi prací a kapitálem, mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem. Znemožní tím, aby z takovýchto konfliktů těžily ideologie, jímž nejde o spolupráci partnerů, ale o zavedení číjejích vlastní diktatury. Dr.B.H.

oo NOVÁ IDEOLOGICKÁ LINIE CASTROVSKÉ KUBY.

Poprvé po 17 letech Castrovské vlády na Kubě se sešel stranický Kongres, aby přijal nový program a ústavu Kuby. Program Kubánských komunistů obsahuje nemilosrdný boj proti buržoasní a maloburžoasní "ideologii", boj proti antikomunismu a antisovětismu, boj proti pravému a levému revisionismu. Základem strany je Lenin-
ský princip "demokratického" centralismu. Nová ústava má celkem 12 kapitol a 141 článků. V úvodě je prohlášeno, že republika Kuba je socialistickým státem dělníků, rolníků a ostatních pracujících, kteří provádějí fyzickou či duševní práci. Moc patří pracujícímu lidu a opírá se o pevný svazek dělníků, rolníků a všech pracujících měst a země pod vedením dělnické třídy. Komunistická strana Kuby je organisovanou marx-leninskou avantgardou dělnické třídy a nejvyšší vedoucí silou společnosti a státu, jak říká čl. 5 nové ústavy. Strana uskutečňuje výstavbu socialismu a vede ke komunistické budoucnosti. Nejvyšším orgánem je národní shromáždění volené na 5 let ve všeobecných přímých a rovných volbách z kandidátů, určených stranou. Národní shromáždění volí hlavu státu a předsedu vlády. Ústava zakotvuje i socialistický hospodářský systém a princip: "Každý dle svých sil a každému dle práce". Formuluje též práva občanů přesně dle sovětského vzoru. Vyhláší princip mezinárodní solidarity protelariátu a boj proti vykořisťování mezinárodním kapitalismem.

Dr.B.H,

- oo DR. KU. ČENG-KANG, předseda Antikomunistické ligy asijských národů /APACL/, žijící v Taipei/Taiwanu/ jednal s Dr. Hofírkem, pracovníkem Koordinačního výboru čl. demokratických exilových organizací v Australii, o spolupráci a o společných úkolech. Shodli se zejména na tom, že negativně chápaný antikomunismus bez konstruktivního programu sociálních reforem vedoucích k novému sociálnímu řádu, by byl tragickým omylem. Boj o svobodu musí jít ruku v ruce s bojem o sociální spravedlnost a blahobyt lidu. Dr. KU Čeng-Kang připoměl, že na Taiwanu se v tomto duchu opravdu pracuje. Byla tam provedena jedna z největších pozemkových reforem na světě, organizovala se demokratická družstva, učinily se pozoruhodné pokroky v industrialisaci a životní úroveň lidu je tu nersrovnatelně vyšší/470 dolarů na obyvatele za rok/ než v komunistické Číně/160 dolarů-podle stejné již optimistického odhadu světové banky/.

- oo MÍSTNÍ SKUPINA ČSKP v Zürichu má nový výbor zvolený na výr. schůzi dne 24. února. Předsedou je Anton Užovič, pokladní M. Rabyšková.
- oo MÍSTNÍ SKUPINA ČSKP ve Winterthuru měla výr. schůzi 27. února. Předmětem živé diskuse byla zejména příkladná činnost skupiny v min. roce a příprava na rok 1976. Chystá se několik zajímavých akcí.

Ú V A H Y - D O K U M E N T Y

ANGOLA-NEKROLOG

Nekonečné kolony uprchlíků, kilometroví hadi, složení z lidských těl, plazící se angolským bušem k hranicím. Rodiny s polonahými dětmi, hladoví muži, žíznivé ženy, otrhaní starci. Černí i bílí. V husím pochodu pomalu kráčí i šestaosmdesátiletá Andrina Gomesová, která se v Angole narodila a za celý život nepoznala jinou zemi. Drama bezlomovců, velká emigrace do neznáma, vstříc nepřívětivé budoucnosti.

+ + +

Stačily tři měsíce urputných bojů. "asová intervence Kubánců a mnohorozměrná vojenská pomoc Sovětského svazu rozhodly o vítězství "marxistického" MPLA, jež se stal nyní pánem celé země. Není pochyb o tom, že než tahle úvaha vyjde, budou zlikvidovány zbytky ozbrojeného odporu na nejzazším severu a jihu Angoly.

Problém politicky nevyzrálé, nejdnotné Angoly, neschopné si samostatně vládnout, vyřešilo přímé cizí vměšování. Jsme zásadně proti každé intervenci-pocítili jsme ji na vlastní kůži 15. března 1939 a 21. srpna 1968-avšak podíváme-li se na mapu Afriky, pochopíme motivy jihoafrického vojenského zásahu, ostatně nevelkých rozměrů a na nevelké ploše; Angola sousedí s JAR a není pochyb, že právě z angolského území bude nyní řízena podvratná činnost proti Namibii a podpora jihoafrických nacionalistických hnutí. Kdo však ohrožoval Kubu, oddělenou od bojišť oceánem? Na 12.000 Castrovy, ch zbojníků šlo na pomoc "legální vládě", splnit svou "internacionální povinnost". Kubánský zásah je vyloženě politickou a mocenskou záležitostí, řízenou koordinovaně z Havany a z Moskvy. V černé Africe vzniklo nové, velice příznivé nástupiště Východu pro diverzi v kontinentálním měřítku, odrazový můstek pro guerilu v zemích pověstného "mědného pásu", v Zairu a v JAR, ideální terén pro vojenské základny.

Prezident Ford upozornil nedávno na analogii mezi Angolou 1976 a Etiopií 1935. Jenže tenkrát byla situace jiná a svět se po italské invazi a po neohroženém císařově vystoupení ve Společnosti národů polarizoval; Habeš vyburcovala veřejné mínění v demokratických zemích a zeslabil izolacionismus ve Spojených státech. Dnešní Angola budí jen pocit hořkosti, je novým trpkým konstатовáním, že ne pouze dravostí sovětsko-kubánského imperialismu, ale též důsledkem nerozhodnosti a váhavosti Západu ztratil demokratický tábor další zemi, jíž se zmocnili komunisté. Svobodný svět je od konce druhé světové války v defenzivě, krok za krokem ustupuje a vyklízí pole. Každý ústup však jen zvyšuje světovládný apetit Moskvy. Včera to byl vyklízený Vietnam. Dnes Angola. Zítřka to může být Portugalsko, pozítří třeba Itálie. Kdo bude následovat potom?

+ + +

/Podle Pentagonu působí v Africe přes 2.800 sovětských vojenských poradců, z toho v Somálsku asi 1000, v Alžírsku na 600, v Ugandě 300, v Libyi 300, v Egyptě 200, v Angole 170, v Guineji 110, v Sudánu na 80, v Nigerii 50, v Mali 33, v Mozambiku 25... Sovětská vojenská pomoc Africe v posledních pěti letech se odhaduje na zhruba 2 miliardy dolarů, z toho lví podíl obdržel Egypt-1,3 miliardy. Pokud jde o Kubánce, je jich v Angole 11.760/koncem ledna 1976/, zejména černých Kubánců. Castrovi vojenští poradci jsou rovněž v Guineji-310 a v Somálsku 50 ./

Stan.M.Kříž

oc. OBCHOD S LÚĎMI? Ano, obchod s ľuďmi v 20. storočí existuje medzi Nemeckou spolkovou republikou a tzv. Nemeckou demokratickou republikou. Ulbrichtovci vo Východnom Nemecku zavierajú a západonemecká vláda väzňov kupuje. Zavierajú politických ľudí, najmä tých, čo sa pokusia o útek z nemeckej zeme socializmu a západonemecká vláda už 14 rokov takýchto politicky zotročených ľudí kupuje.

Priemerná cena za jedného väzňa je okolo 15 tisíc dolárov; ale cena nie je pevne ustálená. Ani kvota osôb, koľko západonemecká vláda môže kúpiť, nie je ustálená. Všetko záleží na okolnostiach. Tak napr. najviac sa paltí za lekára-väzňa. Potom relatívna hodnota sa pohybuje aj podľa toho, koľko východonemecký režim v tom-ktorom čase potrebuje cudzích valút. Je to teda taká politická burza, organizovaná cynickým režimom. Od r. 1969 za nejakých 5 tisíc politických väzňov zaplatila západonemecká vláda asi 80 miliónov dolárov. V rozpočte ministerstva pre všeobecné záležitosti Nemeckej spolkovéj republiky v Bonne je položka 30 miliónov dolárov na tento účel.

Obchod s otrokmi 20. storočia pokračuje napriek tomu, že v r. 1972 uzavreli obe časti rozdvojeného Nemecka zmluvu o úprave vzťahov. Vo väčšine prípadov tohoto obchodu ide o príslušníka rozdelených rodín, teda o prípady na ktoré sa malo vzťahovať dohodnuté zlepšenie vzťahov medzi dvoma nemeckými štátmi a na ktoré sa vzťahuje aj takzvaný tretí košík deklarácie z Helsínek o spolupráci v humanitárnej oblasti. A tak, je hádam na mieste otázka; či prestane po uzavretí dohody o európskej bezpečnosti a spolupráci tento obchod s novodobými politickými otrokmi na kontinente, tak pyšnom na svoju civilizáciu.

N.S.

oo NOVÁ TEOLOGICKÁ ŠTÚDIA VILLANOVA UNIVERZITY. V redakcii veľmi plodného slovenského rímskokatolíckeho a ekumenického teologa-myslitela Jozefa Papina vydala Villanova Univerzita v Pennsylvánii v USA 6. zväzok svojich spisov, venovaných vzťahom cirkvi a súčasnej spoločnosti. Tento 6. zväzok pod titulom Cirkev a ľudská spoločnosť na prahu tretieho milénia, prináša 9 originálnych príspevkov, rozsiahle bibliografické poznámky a index všetkých 6. zväzkov. Redaktor seriálu profesor Dr. Papin má v tomto zväzku dva príspevky; jeden je dosiaľ nepublikovaný rukopis z 8. storočia o Panne Márii. Ale hádam, že nejpozoruhodnejšie v tomto zväzku sú tieto príspevky: J.-C. Peter: Cirkev-Môže ona pomôcť človeku k novému vývoju? a J. M. Gustafson: Cirkev v dialogu s nekresťanmi a humanistami. Je to jedna z najzaujímavejších tém z posledných rokov, zameraná k tomu, aby sa ľudská spoločnosť dostala zo súčasnej slepej uličky v rozpoltenom svete. Profesor Papin si zaslúži za túto prácu pozornosť a vďaka všetkých tých, čo vážne rozmyšľajú o dnešnej duchovnej dileme.

N.S.

+ + + + +
NA VÝCHODNÍ FRONTĚ KLID - Poznámky k 25. sjezdu KSSS.

Sjezdy KSSS čas od času pripraví verejnosti prekvapení, pozitívni i negatívni, jako třeba proslulý 20. sjezd v roce 1956. Avšak rudý koncil pětadvacátý zklamal všechny, kdož doufali v podstatné změny v politické orientaci nebo ve výměnu kremelských stráží. Pokusme se shrnout stručně základní body, jež charakterizují 25. sjezd KSSS.

1/ SSSR vystoupil výrazně z pozice vědomé převahy, se sebevědomím velmoci, která dobývá na ustupujícím Západu další a další politická i teritoriální vítězství, viz Kambodža, Vietnam, Angola. Brežněv se měl čím pochlubit a také to neopomínul udělat.

2/ Ideologická polemika s Pekingem vstoupila do fáze, z níž není návratu - leda že by v Číně, otřásané vnitřními mocenskými boji, nakonec vyhrála frakce, stojící o smíření s Moskvou. Zdá se, že formální exkomunikace Číny z mezinárodního komunistického hnutí vedeného SSSR dostala zelenou.

3/ Helsinky a détente. Brežněv slíbil, že SSSR "zdvojnásobí" úsilí o dosažení cílů, vytčených ve finském hlavním městě, ale současně dal jednoznačně na jevo, že veškeré "kontakty" se nevztahují na ideologický boj obou světových soustav. Jinými slovy: diverze proti Západu, jeho podkopávání, špionáž a rozvrat atd. budou pokračovat, kryty principem "spravedlivého boje pokrokového světa proti imperialismu". Brežněv obhajoval též zásadu "proletářského internacionalismu" čili ipso facto také právo zásahu všude tam, kde Kremľ bude považovat socialismus za ohrožený. Pravdu má jako vždy Moskva, všichni ostatní se mýlí.

4/ Prohlubující se rozpory mezi SSSR a jeho satelity na jedné straně a komunistickými stranami v zemích, kde nejsou u moci na straně druhé: Jde především o silné partaje italskou, francouzskou a španělskou /ilegální/. Jablkem sváru je opět ideologie a revoluční taktika. Tak G. Marchais na nedávném 22. sjezdu FKS nejenže vyslovil vážné výhrady k /ne/respektování občanských svobod v SSSR /dovedeme si představit, jak to kremelské mocipány namíchlo!/, ale jménem své strany se oficiálně zřekl téze o diktatuře proletariátu. Jak dalece to myslí doopravdy je sice otázka - ale Brežněv reagoval neadresní kritikou stran, které "podléhají revizionistickým trendům". O zrušení poučky o diktatuře proletariátu raději pomlčel: u komunistů je však mlčení příznakem nesouhlasu. Moskvě rovněž dělají starosti nekonečné průtahy se svoláním konference evropských komstřan, v jejichž ideologické jednotě to vážně skřípe.

5/ Hospodářská situace socialismu a nota bene SSSR: obvyklé cifry o počtu vyrobených traktorů a mlátiček ovšem nic neříkají /víme přece jak se s procenty o výrobě zachází/; na katastrofální situaci v sovětském zemědělství to nic nemění. Oficiálním hromosvodem je, pravda, nevlídné počasí, ale jak to, že se SSSR "sichruje" na pět let dopředu dodávkami obilí z USA? Zdá se, že nejpokročilejší vědou a nejvyvinutější službou v SSSR je meteorologie, je totiž schopna předpovídat špatné počasí léta dopředu.

6/ Vnitřní politické poměry, občanské svobody: Dalo by se to charakterizovat okřídlenou frází "zpátky ni krok". "Izolované antisocialistické živly" /jako kupříkladu nevýznamné figurky Solženicyn či Sacharov/ buď "emigrovaly do svého nitra" anebo se přidružily k antisovětské smečce. Chvála byla vzdána KGB za její "bdělost a ostrážitost" /kdo četl Gulaga, ten se otřese/ a, pochopitelně, hrdinné sovětské armádě střežící světový mír.

7/ Navzdory spekulacím všeho druhu Brežněv zůstal zatím v sedle. KSSS tím dala jakési oficiální razítko politické orientaci, jejímž spolutvůrcem a hlavním obhájcem byl právě velký Leonid. To nevylučuje, že pár měsíců po sjezdu politicky nebo skutečně neonemocní /je mu 69 let a plnému zdraví se skutečně netěší/ a nezmizí z veřejné scény. Úvahy, že kolektivní vítězství SSSR-KUBA-MPLA v Angole nahrálo trumfy do karet generálům anebo že kormidlo strany uchopí "šedá eminence" "Kremľu, totiž Andropov, se nesplnily. Ačkoliv máme všechny důvody Leonida nenávidět, už za tu ohavnost z osmašedesátého, musíme říci: bohuďák.

A tak můžeme hodnotit 25. sjezd KSSS parafrází titulu slavné Remarquovy knihy: na východní frontě /vcelku/ klid Budeme muset čekat další léta než uzrají podmínky k radikálním změnám - k novému 20. sjezdu ... sjezdům, protože jeden nestačí.

Stanislav M. Kříž

oo SLÁVNOSTI S IDEOLOGICKOU CHYBOU KRÁSY. Organizácia s náročným menom "Slovensko-americké kultúrne stredisko" v New Yorku si už pred rokmi osvojila právo udeľovať tzv. "Štefánikove ceny". V nedeľu 19. októbra "Stredisko" ju udelilo americkému Slovákov, bývalému námestnému ministrovi americkej armády a terajšiemu predsedovi plánovacej komisie amerických záložných branných síl, plukovníkovi Jánovi Slezákovi, rodákovi zo Starej Turej. Musíme priznať, že predstavitelia "Strediska" zorganizovali slávnosť odovzdania ceny dôkladne. Poslal nášmu vzácnemu rodákovi vyznamenanie za zásluhy o Ameriku aj prezident G. Ford a zástupca Bieleho domu mu ho na slávnosti odovzdával; rečnil zástupca Pentagonu, zástupca starostu mesta New York, biskup Andrej Grutka, ktorý zdôraznil oslávencove vodcovské vlastnosti a nazval ho dobrým kresťanom; rečnil a porovnania medzi Štefánikom a Slezákom učinil aj profesor Dr. Jaroslav Pelikán, ktorý aplikoval Kantov mravný zákon "hviezdnaté nebo naďo mnou a mravný zákon vo mne" aj na toho, ktorému sa cena udeľovala, aj na toho, v mene ktorého sa tak dialo. Ale akokoľvek bola slávnosť dobre zorganizovaná, nestranný pozorovateľ márne na nej hľadal aspoň symboly toho, za čo Milan Rastislav Štefánik bojoval i umrel - symboly Česko-Slovenska. Ba naopak, rečnícka tribúna bola zdobená znakom "slovenského štátu", bola tam zástava "slovenského štátu" a pri vchode do miestnosti sa predávala brožúrka "Milan Rastislav Štefánik, zakladateľ I. Slovenskej republiky". Neinformovaný pozorovateľ musel nadobudnúť dojem, že Štefánik nebojoval za československý štát, ale len za štát slovenský. Až sám oslávenec, plukovník Ján Slezák musel hneď na počiatku svojej reči pripomenúť účastníkom, že medzi Štefánikove ideály patrí aj česko-slovenská idea, lebo hľadal a veril, že "Slováci a Češi jedno sú". - Všetko vyzeralo tak, ako by šlo skôr o cenu Tisovu alebo Tukovu, len nie Štefánikovu. Ba oiaľ, kladie sa otázka, či sa usporiadatelia spýtali plukovníka Slezáka, jestli môžu vyzdobiť tribúnu, z ktorej bude pozdravovaný a z ktorej bude rečniť, znakom toho štátu, ktorý vypovedal Amerike vojnu práve vtedy, keď on, plukovník Ján Slezák vynakladal všetko úsilie a všetky Bohom mu dané dary na organizovanie výroby zbraní na americkom stredozápade pre americké a spojenecké armády proti nacistom a proti fašistom. N.S.

oo SLOVENŠTÍ KATOLÍCI VOLAJÚ O POMOC. Západonemecký "Die Welt" otiskl 29. listopadu 1975 leták, ktorý cirkuje v Československu a byl vytištěn a psán slovenskými katolíky. Pripomína diskrimináciu a represie všetkých veriacich v Československu. Likvidácia cirkví je rafinovanejšia než v päťdesiatych rokoch. Dle štatistiky žije na Slovensku 14,1% ateistov, 70,7% veriacich. Jakým právom jsou tedy verící utlačováni? Proč nerespektuje mizivá menšina ateistů práva 3/4 obyvatel? Leták připomíná Leninova slova, psaná ještě před první světovou válkou, že sociální demokraté žádají, aby každý měl právo se přiznati volně ke své víře. "Jen v Rusku a v Turecku jsou podobné hanebné zákony, jež nedovolí lidem hlásit se ke své víře", psal kdysi Lenin a leták připomíná též Marxe, jenž kdysi napsal, že právo hlásit se ke své víře patří mezi lidská práva. Leták cituje slova ústavy: "Všechna moc patří pracujícímu lidu". Avšak 70% veriacich jsou pracující; kdo dal právo a moc úřadům - tato ústavou zaručená práva ignorovat? Leták dále dovozuje, že oněch 70% veriacich platí úředníky, platí učitelé! Volá o pomoc všechny verící, katolíky i protestanty na obranu víry. Dr. B. H.

PROBLÉM CIZINCŮ VE ŠVÝCARSKU.

Bývalý prezident Švýcarských křesťanských odborů, spolkový soudce Dr. Antonín Heil, který je současně předsedou spolkové poradní komise pro problém cizinců ve Švýcarsku/EKA/ orientoval zástupce tisku dne 22. ledna v Bernu o činnosti této komise. Ve své řeči konstatoval, že probíhající recesse postihuje zvláště těžce pracující cizince. Je pro ně velkým nebezpečím, že budou nuceni pro ztrátu pracovních míst Švýcarsko opustit. Jejich odchod znamená ovšem nepředstavitelné škody pro švýcarské národní hospodářství. Mnoho lidí jen omylem věří, že recesse vyřeší problém cizinců v zemi. Hlavním cílem komise EKA je ulehčení spolupráce mezi Švýcary a cizinci a hledání prostředků k začlenění cizinců v zemi. Dr. Heil připoměl, že komise i vláda se zasazují pro to, aby vznikla v kantonech i městech pracovní společenství, jež by společně hledala vyřešení tohoto problému. Bohužel toto na většině míst skutečně dosud nebylo. Diskutuje se též o změně statutu pro sezonní pracovníky.

Při této příležitosti byla uveřejněna též zpráva komise EKA. Ve zprávě je vyvráceno stálé tvrzení, že cizinci odnímají Švýcarům levnější byty a že přepĺňují školy a nemocnice. Na př. od r. 1950 do 1970 byl zvýšen stav bytů v zemi o 59%. Ale pouze 1/3 těchto bytů připadla cizincům. Cizinci najímají právě ty malé byty, jež Švýcaři opustili pro chybějící komfort. V posledních letech bylo ve stavebnictví 60% cizinců a z toho 2/3 sezonních. V posledních 2 letech klesl tento stav u cizinců o 40%, u Švýcarů o 10,8%. To ukazuje, že cizinci postavili mnohem více bytů, než sami obývají. A dnes jsou dokonce cizinci vítanými nájemníky, zvláště když stoupá počet prázdných bytů. Dnes dosahuje téměř 80.000. A jak zatěžují cizinci infrastrukturu? Jen zřídka jsou cizinci v gymnásiích a "Sekundarschulen". Také počet cizinců-učedníků je velmi malý. Cizinci mnohem méně používají nemocnic než Švýcaři, mnohem méně než by příslušelo jejich počtu. Snad jsou více přetíženy jen kliniky pro ženy. Pokud se týká úrazů u cizinců, konstatuje zpráva, že více úrazů u cizinců je při fotbale a dopravě, naproti tomu u Švýcarů převládají úrazy na lyžích. Protože jen málo přestárých cizinců ve Švýcarsku zůstává, pobírají cizinci mnohem méně AHV renty než Švýcaři, ač platí stejné příspěvky pro AHV. Nakonec zpráva konstatuje, že se nemůže naprosto hovořit o tom, že by cizinci zatěžovali švýcarskou infrastrukturu více, než by příslušelo jejich počtu.

Dr. B. H.

- oo ČASTO HOŘEKUJEME, jak málo jsme si, vzhledem k stoupaní cen a^k jiným aspektům krize ušetřili. Ale budiž nám útěchou, že prezident Ford, jehož roční plat činí 250.000 dolarů/včetně nákladů na reprezentaci/podle svých vlastních slov v r. 1975 "ušetřil" jen 1.239 dolarů. Velkou část jeho příjmů prý pohltily daně. Ford si platí údržbu svého bytu, ovšem provoz Bílého domu, včetně oficiálních recepcí, kryje vláda. Ford je prvním americkým prezidentem, který rodinnou rubriku "příjem-vydání" zveřejňuje.
- oo V MNICHOVĚ SESTROJILI první infračervenou televizní kameru, schopnou snímat nejen bíle, černě a šedě, nýbrž oddělením různých vlnových délek infračerveného záření, blízkých viditelnému světlu, i objekty ve třech základních barvách. Použití kamery bude mít velký význam zejména v medicíně.

- oo V.SOFINSKIJ, šéf tiskového oddělení sovětského ministerstva zahraničních věcí, si na stránkách Literaturnaja Gazeta postěžoval, že mnozí západní novináři, akreditovaní v Moskvě, nepodávají informace o sovětské skutečnosti dosti objektivně-zkreslují prý fakta a tím protiřečí zásadám Helsinek, jež "Sovětský svaz uvádí v život". Sofinskij zdůrazňuje, že západní novináři mají nyní ulehčenou práci-snadněji získávají vstupní viza a mohou se volně pohybovat i bez předchozího povolení./To je ovšem anticipace, protože toto opatření má vstoupit v platnost až později./ Nemůžeme však všem novinářům zajistit pohodlné cestování, protože nám ještě chybějí hotely, autoservisy i dobré vozovky, přiznal Sofinskij.
- oo "ŽELEZNÁ OPONA JE NYNÍ PROPUSTNĚJŠÍ a liberalizace sovětského režimu se jednoho dne musí stát skutečností", takový je názor sovětského matematika Leonida Plušče, jemuž úřady po dlouhém a urputném boji povolily výjezd na Západ.Plušč v Paříži prohlásil, že už Chruščovův příklad jasně dokazuje, že vnitřní i vnější potíže, jež v SSSR vznikají a nepochybně budou nadále narůstat, přinutí stranické vedení k postupné demokratizaci.Podle jeho soudu jsou v duchovní, politické i hospodářské slepé uličce nejen Sovětský svaz, ale též jeho východoevropští satelité. Plušč před odchodem na Západ prodělal čtyři léta vězení a psychiatrický útulek.
- oo MARŠÁLU AMINOVÍ není zatěžko otočit přes noc na obrtlíku a úplně změnit názor; před několika dny se obrátil na sovětského diplomata v Kampale s žádostí, aby SSSR "protáhl svou intervenci v Angole a osvobodil Jihoafrickou republiku, Namibii a Rhodesii". Amin si vůbec nedělá vyčitky, že ještě před nedávnem sovětskou pomoc MPLA vehementně kritizoval a z Ugandy vyhostil pěknou řádku Sovětů.
- oo STĚŽÍ JINAK NEŽ SLOVEM CYNISMUS můžeme označit nedávný článek sovětských Izvěstijí, v němž se tvrdí, že "sovětské zákony jsou- pokud jde o náboženskou svobodu-nejhumánnější a nejdemokratičtější na světě".To ovšem nepíše žádný persekovaný kněz, žádný z těch milionů věřících, kteří pro své přesvědčení museli k lopatě anebo na Sibiř, nýbrž sovětský Plojhar V.Kurvělov, předseda státního výboru pro otázky náboženství.Jako příklad pisatel uvádí přípravu druhého vydání Nového zákona v SSSR/zemi s více než 250 miliony obyvatel!/a pomoc státu církvím/ortodoxní, luteránské, katolické, islámské.../v dodávce papíru pro vydání náboženských spisů.Autor dodává, že sovětské zákony však zakazují náboženská shromáždění, sledující politické cíle, ohrožující lidské zdraví/??/ a šířící takové pověry jako "zkazku o konci světa či o zázračných uzdraveních"./Jinými slovy:úřady beze všeho povolí náboženské "party", kde se pokud možno o Bohu nemluví nebo kde se státem dosažení "kněží"drží litery vykleštěné bible ./
- oo Podle BRITSKÝCH ODBORNÍKŮ se světová produkce obilí v r.1975 odhaduje na 350 milionů tun, což je o něco méně než v r.1974 /353,2 mil.tun/; toto snížení celosvětového průměru zavinil zejména prudký pokles obilní výroby v SSSR, který nevyrovnala ani rekordní sklizeň v USA a dobrá úroda v Číně.Vzestupnou tendenci zaznamenali také v Indii, sestupnou o více než 15% v zemích západní Evropy.
- oo NEZAMĚSTNANOST MLADISTVÝCH se snaží řešit jednotlivá švýcarská města různě.V Bernu zřídili speciální jednoroční učební běh pro mladé, kteří ukončí základní školu a nemají ani učební poměr ani nebyli přijati do vyšší školy.V Zürichu zorganizovali službu mladistvých ve starobincích.V rámci "Aktion 7" se našla práce pro určitý počet mladých mužů při archeologických vykopávkách. Atd.

STÁTNÍ SOUHLAS PRO KNĚZE V ČSR A MÍROVÉ SOUŽITÍ.

Jak sděluje prosincový Nový život z Říma, vyšlo v ČSR v srpnu rozhodnutí sekretariátu pro věci církevní, kterým se upravují předpisy o udělení státního souhlasu pro výkon duchovní služby. Na udělení neexistuje právní nárok, tak jako neexistuje právní nárok na zaměstnání ve státní službě/bod č.1./Duchovní mimo službu, pracující v jiném zaměstnání, musí mít i ke sloužení soukromých mší s vyloučením veřejnosti souhlas církevního tajemníka. V souhlasu musí být uvedeno, kdy a kde se mše slouží/bod.č.6/. Je tedy zakázáno sloužit mše i soukromé a státním úřadům se tím poskytuje nekonečné pole k stíhání nepohodlných kněží.

Kolaborantské sdružení "Pacem in terris" uspořádalo v arcibiskupské residenci v Olomouci zasedání za účasti asi 200 kněží. Místopředseda NF Dr. Trávníček vyzval přítomné, aby dle svého programu "přispěli k plnění závěru 14. sjezdu KSČ a k prosazování leninských principů mírového soužití" V resoluci se uvedení kněží staví proti fašistickým formám v Chile a ve Španělsku.

Co je to ovšem mírové soužití dle leninských principů se dovídáme jednak z "leninových" Dopisů z dálky", jednak z dalších nesčetných dokladů v SSSR. Ve svých "Dopisech z dálky", konstatuje Lenin, že jen panství proletariátu může uskutečnit mír, ale ne mír imperialistický ani ne dohodu s imperialistickými státy. "Nemůže být žádný demokratický mír, dokud nepřejde státní moc na jinou třídu - na proletariát". Ministr Gromyko k tomu v r.1962 napsal: "Princip mírové koexistence odpovídá co nejvíce interesům socialistické revoluce a upevnění posic socialismu." Hlavní dokument mezinárodních porad komunistických a dělnických stran v r.1969 v červnu v Moskvě konstatuje konkrétně, že politika mírové koexistence přispívá k rozvinutí třídního boje proti imperialismu v národním a mezinárodním měřítku. Dle velké sovětské encyklopedie/3 vyd.str. 929-935/: "Mírová koexistence je forma třídního boje mezi socialismem a kapitalismem na mezinárodní úrovni ale při zachování specifické formy třídního boje." Konečně sbírka zákonů SSSR a Rozhodnutí presidia SSSR/Moskva 1959 str.237-239/prohlašují: "Mírové sbory zřízené v socialistických zemích musí bojovat pro spravedlivý mír a proti nespravedlivému míru. Tvoří společně s různými mírovými organizacemi v západních zemích světové mírové hnutí, které bojuje v zájmu sovětské hegemoniální politiky pro mír, jehož obsah a existence musí být vykládána dialekticky. To je právo a povinnost SSSR." Dle oficiální sovětské politiky "sovětské jaderné zbraně slouží míru, jaderné zbraně nepřítelů slouží válce". Proto také "musí tyto mírové sbory/kontrolované a financované SSSR/ bojovat nikoliv proti sovětským mírovým bombám, ale proti agresivním imperialistickým jaderným zbraním."

Dr.B.H.

- oo O TAJNÉ ANKETĚ VYKONANÉ V ČSR v r.1972 referuje Německá katolická služba KNA. Podle ní se jen 14,1% dotázaných občanů přihlásilo k ateismu. Přes 70% dotázaných prohlásilo, že věří v Boha.
- oo Podle slov E.LÖBLA, někdejšího kom.náměstka čsl.min.zahraničního obchodu, v 50tých letech vězněného, v 60tých letech pak horlivého účastníka čsl.reformního hnutí, by si měl Západ lépe nežli dosud uvědomovat - při své konfrontaci s SSSR - nejednotnost sil rusko-sovětského imperialismu. V projevu přeneseném švýc.rozhlasem Löbl zdůraznil zejména, že v sovětské oblasti existují odstředivé nacionalizmy, které hledají spojence. Löbl není zdaleka první, kdo vyslovil tento názor. Význam jeho mínění je však v tom, že poměry v SSSR ze svého dřívějšího působení dobře osobně zná.

- oo DOST PESIMISTICKY VYZNÍVÁ zpráva o šancích lidstva přežít jadernou válku, kterou vypracovala komise amerických odborníků pro otázky zbrojení. Kdyby se v takové válce jen na severní polokouli použilo pum o síle 10.000 megaton/odpovídá 500.000 bombám hirošimského typu/, zahynulo by obrovské množství lidí. Domácí zvířata i úroda by byly zničeny a jen v Americe by to znamenalo dvě třetiny všech obilných zdrojů Země; nebezpečně by se zmenšil ozonový obal kolem naší planety, což by při 50% ozonu rapidně zvýšilo onemocnění pokožky rakovinou a při 70% úbytku by stačilo jen deset minut slunečního záření k těžkému popálení kůže; až 2% dětí z první poválečné generace by se rodilo s tělesnými deformacemi, ovšem počet zrůd by narostl v generacích příštích. Jaderná válka by rovněž takřka zničila všechnu živou přírodu a ohrozila by život v mořích.
- oo POKUS VOPEROVAT usměrňovač srdeční činnosti novorozeněti provedli poprvé švédští lékaři na klinice v Uppsale; šestitýdenní dítě obdrželo chirurgickou cestou miniaturní přístroj o váze 25 gramů, napájený z maličké baterie. Nevýhodou je zatím poměrně krátká životnost proudového zdroje-jeden rok.
- oo PROSLULÝ COELACANTHUS-ryba, jejíž vývoj se za posledních 350 milionů let nezměnil, pokládána za prapředka všech obratlovců-neklade vejce ani jikry, nýbrž plodí živá mláďata; vajíčka, nalezená v těle jednoho uloveného exempláře, slouží jako reservoár živin pro plod. Coelacanthus je živočich, jehož vědci nacházeli zatím jen ve fosiliích a pokládali za vymřelý před 70 miliony lety. Vědeckou senzací vyvolalo jeho první ulovení v r. 1938 u Komorských ostrovů. Od té doby bylo chyceno na hlubinné udice asi 80 exemplářů, všechny výlučně v blízkosti zmíněného souostroví a poblíž Madagaskaru.
- oo V MAĎARSKU CHTĚJÍ ČELIT KRUPOBITÍ preventivním chemickým zásahem; malé rakety, vážící asi 4 kg, mají vynést do bouřkových mračen látku, jejíž rozptýl zabrání tvoření krup.
- oo PŘESTO, ŽE SE VĚTŠINA ÚČASTNÍKŮ nedávné mezinárodní konference o Středozemním moři v Barceloně vyslovila celkem dost povzbudivě o otázce zamoření Středozemí a za skutečně ohrožené oblasti označila pouze pobřežní vody od Parcelony k Janovu a od Benátek ke Rjece-známý francouzský oceánolog J.J. Cousteau znovu naléhavě varuje: jestliže se ihned nepřistoupí k rázným opatřením, bude kolébka civilizací, mare nostrum, mrtvým mořem do padesáti let. Cousteau poukázal zejména na nebezpečí průmyslových zplodin, které do Středozemního moře vyvrhují řeky, hlavně pak radioaktivní odpad: plutonium např. zůstává aktivním 350.000 let. Nebezpečí hrozí též od industrialisace rozvojových afrických zemí, které leží v povodí Nilu. Jiný oceánolog a známý podmořský badatel Hans Haas varuje před nezřízeným podmořským lovem: miliony potápěčů amaterů se každoročně vrhají na vše, co se pod hladinou hýbe. Nekontrolovaný výlov, sběr mušlí a hub pomalu proměňuje některá pobřeží v "pustou měsíční poušť", řekl. Haas vyzval sportovní potápěče, aby zaměnili harpuny za podmořské kamery a fotoaparáty.
- oo NA STOPĚ ZDAŘILÉ LČBY LEUKEMIE? V to doufá tým badatelů lékařského střediska kalifornské univerzity, vedený profesorem Robertem Galem. Lékaři radioaktivně ozařují kostní dřeň a to tak intenzivně, že ji zničí; nahrazují ji pak transplantací kostní dřeně ze zdra-

vých osob, především příbuzných pacienta/odmítavá reakce organismu je mnohem slabší/.Než transplantovaná kostní dřeň začne samostatně pracovat a produkovat krvinky-to jest asi tři týdny-musí být pacient udržován při životě častými transfúzemi.Gale oznámil, že tato procedura se na jedenácti pacientech z dvanácti plně osvědčila. Mezi zachráněnými je i 48letá Američanka japonského původu Isaka Nakashima; během léčby ztratila mnoho kilogramů, následkem intenzivního ozařování ji vypadaly vlasy, dva měsíce nemohla přijímat potravu, ale zcela se uzdravila.

- oo JESTLI SE TO PODAŘÍ... pak NASA daruje americké veřejnosti v den 200.výročí Unie ten nejskvělejší dárek, jaký vůbec může obdržet; 4.července 1976 kolem 17 hodiny má na povrchu Marsu dopadnout speciální modul a vyslat na Zem první snímek povrchu pověstné "červené planety".Projekt "Viking" stál už přes miliardu dolarů. Jeho realizací jsou dvě sondy, vypuštěné k Marsu v desetidenním rozmezí v srpnu 1975. Po deseti měsících letu vesmírem/ca 700 milionů km/dostanou se sondy na oběžnou dráhu planety. 4.července se od první sondy odpoutá modul a přistane v oblasti tzv. "Velkého kanonu", odkud vyšle záběry. Kanon je, mimochodem, dlouhý přes 4000 km a hluboký kolem 7000 metrů. Přístroje a kamery mají zjistit, je-li na Marsu organický život anebo alespoň předpoklad k němu. Kamery budou směřovány na podklad, na němž modul přistane a někteří dokonce nevyklučují, že sejmou případně i rostliny... jsou-li na Marsu nějaké. Nedlouho po přistání má modul vypustit speciální chemické roztoky, jejichž reakce umožní zjistit případný výskyt mikroorganismů. 4.července se patrně dovíme, zda skutečně existuje organický život ve vesmíru mimo Zeměkouli.
- oo SOVĚTŠTÍ BALATELÉ V ANTARKTIDĚ zapustili sondu 374 metrů hluboko do obrovského ledovce. Z odebraných vzorků určují klima, počasí a složení vzduchu v době asi před 6000 lety. Soudí se totiž, že každým rokem přibude sněhová a ledová vrstva o 5-6 centimetrů.
- oo VE ŠVÉDSKU značně pokročili ve výzkumu cholery a dalších průjmových nemocí. Na göteborské univerzitě vyzkoumali, že příslušný toxin cholery se skládá ze dvou komponentů, jež vědci označili písmeny H a L; první je vyložené škodlivý, kdežto druhý směřuje spíše k vytvoření imunity. Propuknutí nemoci vyvolává silná převaha H nad L. Zatím se provádějí testy na zvířatech, avšak badatelé doufají, že do roka se přikročí k pokusům na nemocných lidech a do pěti let budou s to vyvinout účinnou proticholerickou vakcínu.
- oo Statistiky ukazují, že DIABETICI, u nichž je nemoc depistována již v raném věku a kteří jsou pod pravidelnou lékařskou kontrolou, dožívají se poměrně vysokého věku a nezřídka více než 60 let; 40% cukrovkářů žije ještě 40 let po první diagnóze. Jak vyplývá z údajů, uveřejněných v Kodani/v Dánsku je velký počet diabetiků, pacientů, kteří si dávají pravidelně měřit hladinu cukru v krvi, žijí v průměru o 15% déle než nemocní, navštěvující kliniku jen příležitostně.
- oo LEV POLEŽAJEV, MOSKEVSKÝ PROFESOR GENETIKY, provádí pokusy s regenerací údů u obratlovců, jako např. dorůstání ocasu či nohou u krys. Podstatou jeho pokusů je voperování takových buněk do organismu, které "oživí" jeho regenerační schopnost ztracenou před miliony a miliony let. U bezobratlých živočichů je regenerace končetin zcela běžná.

LZE UMĚLE PRODLOUŽIT LIDSKÝ VĚK?

Profesor B. Strehler z Jihokarolinské US univerzity, který je zároveň přededou gerontologické společnosti, má zato, že v nejbližších 25. letech bude definitivně vyřešen princip stárnutí lidského organismu a bude nalezen způsob, jak tento proces zpomalit či oddálit. V tomto směru byly již vykonány série zkoušek s pokusnými zvířaty, jejichž výsledky bude brzy možno aplikovat i u lidí.

Každý zoologický druh - tedy i člověk - má předem/geneticky/vyměřenou určitou délku života. Tak např. jepice žije jen jediný den, pes se dožívá v průměru 15 let. Člověk začíná ve stejném věku jako dítě mluvit a chodit, po desátém roce věku se dostává puberta, u žen začíná - též víceméně jednotně - klimakterium mezi 40. a 50. rokem. Jsou to časově pevně stanovené úseky lidského života, z jejichž stálosti v čase a pořadí vyvodili vědci závěr, že každý živý organismus má v sobě zabudované "biologické hodiny", které nepřetržitě "tikají" - od narození až do smrti.

Až donedávna nevěděli odborníci, co je příčinou počátku a průběhu procesu stárnutí. Dnes se předpokládá, že podstatou "biologických hodin" je dělení buněk/mitosa, jímž se jednotlivé tkáně neustále obnovují. Počet těchto dělení je u každého zoologického druhu pevně určen genetickým kódem.

V r. 1961 zjistil mikrobiolog L. Hayflick ze Stanfordské univerzity USA, že bunky pojivové tkáně mají v sobě předem naprogramovaný čas, kdy odumrou. Byly zkoumány bunky z pojivové tkáně embryí a odumřelých plodů. Tyto bunky se množily dělením - zprvu velmi čile, později pomalu, až po asi 50 děleních odumřely. Porovnáním bylo zjištěno, že tytéž tělní bunky asi 10ti letých dětí se před odumřením rozdělily asi 30x, u dospělých lidí již jen 20x-. Dalšími pokusy Hayflick zjistil, že po zmrazení tkáně "biologické hodiny" v bunkách "zůstaly stát" a po jejím rozmrazení začaly opět "tikat". Počet dělení nebyl zmrazením zredukován. Jak již bylo uvedeno, počet buněk, dělení, a s ním spojená délka života jednotlivce, je pevně stanoven jeho příslušností k biologickému druhu. Tak např. myš žije průměrně 3 roky a její bunky se rozdělí 12 x. Slepice se dožívají 25 let; dělení jejich těl. buněk proběhne asi 25 x. Analogiemi na základě shora uvedených pokusů Hayflick zjistil, že "biologické hodiny" člověka jsou "nataženy" na dobu 110 až 120 let; v této době by se naše tělní bunky rozdělily nanejvýš 50 x. Lidé - až na výjimky - umírají dříve. Většinou jsou příčinou smrti choroby, nikoliv stařecká sešlost. Hayflick pozoroval, že v posledních fázích buněk. dělení se objevovalo zpomalení mitosy, únava a jiné degenerativní projevy buněk. A právě tyto jevy, umocněné statisíci tělními buňkami, jsou přímými nositeli únavy a stárnutí organismu. Proč k této degeneraci dochází, se dosud neví. Vědci však hledají odpověď v genech, což jsou přímí nositelé dědičných informací.

Pohlavní dospělost, stejně tak jako stárnutí, jsou pravděpodobně předem pevně zabudovány základním genetickým plánem každé tělní buňky. Tento plán lze přirovnat k děrnému štítku, podle něžž buňka "běží" po celý svůj život. Na konci života daného organismu jsou již tyto informace neúplné nebo oslabené, což se projevuje degenerací buněk. Zdá se, že přírodě záleží na každém jedinci pouze tak dlouho, dokud se nerozmnoží, tj. dokud nepředá život dál. Tak např. losos umírá, jakmile dosáhl trdliště, kde nakladl vajíčka, z nichž se líhne lososí potěr.

Ještě před nedávnem nevěřili gerontologové, že je možno zpomalit proces stárnutí manipulováním genů. To se však podařilo v r. 1971. Pacientovi, který trpěl galaktosaemií, byl do těla potřebný enzym

vpraven pomocí speciálních virů, které tento enzym vytvářejí. Genetické informace byly "vpašovány" do tělních buněk.

Výzkumníci však nehledají příčiny stárnutí pouze v genech, nýbrž i v mozku a v imunologickém systému člověka. Předmětem pozornosti je zejména hypothalamus, žláza s vnitř. sekrecí, uložená v mezimozku, která řídí činnost vaječníků. Po klimakteriu produkují vaječníky o 90% méně estrogeneru než v mladém věku. To je též příčinou stařeckých úkazů jako vráscitá kůže, únava a pod. ⁵okusně byl mladé bílé myši transplantován vaječník ze staré myši, který začal v mladém organizmu opět tvořit vajíčka, z nichž se po oplození vyvinula zdravá mláďata.

Jiní vědci hledají příčiny degenerativních změn/stárnutí/v oslabené či změněné činnosti tělesného imunologického systému. Tak např. určitý druh bílých krvinek vytváří ve starém těle podstatně méně antigenů nebo začne dokonce vyvíjet látky jedovaté, tělu škodlivé. Výzkumníkům z baltimorského zdravotnického ústavu/USA/ se podařilo omladit a aktivizovat staré bílé myši pomocí transplantovaných bílých krvinek z myši mladých. Životaschopnost a odolnost proti nemoci se u starých bíl. myši neobyčejně zvýšila. V budoucnu by mohly být mladým lidem odebrány určité dávky bílých krvinek a konzervovány až do stařeckého věku. Jejich opětné vpravení do téhož organizmu by mohlo starší lidi osvěžit a zlepšit jejich zdravotní stav.

Další teoretickou alternativou, jak oddálit stárání, je snížení tělesné teploty o několik stupňů. Profesor Strehler říká, že by se takto mohl prodloužit lidský věk o 25 až 40 roků. Pokusy s určitým druhem much, jejichž tělesná teplota byla uměle snížena o 7,5°C, se dosáhlo dvojnásobné délky jejich života. U člověka je snížení teploty brzděno již uvedeným hypothalamem, který je "seřízen" na 37°C. Dosavadní pokusy snížit teplotu vedly k šokům z chladu či k horečnatým stavům pacientů. V r. 1972 se podařilo pracovníkům Purdue-University, Lafayette, USA, snížit tělesnou teplotu opice tak, že do hypothalamu vpravili nepatrné množství vápníkových iontů.

Dá se, že prodloužení lidského věku, nebo aspoň čilého stavu člověka, je přede dveřmi. Bude nutno překonat i některé dosavadní sociální zvyklosti, jako věk, kdy se odchází do starobního důchodu, či způsob zajištění důchodového zabezpečení. Např. pojišťovny dnes počítají s průměrným lidským věkem 70 let.

V dřívějších dobách se prodloužování lidského věku nepřikládal význam. Věřilo se, že narozením a smrtí se realizuje proces stálého přerozdělování genů a že tento biologický vývoj vede k neustálému zdokonalování člověka jako biologického druhu. Nové generace představovaly především neopotřebované mozky, v nichž se rodily nové plány a ideje. Zdá se, že dnešní věda se zajímá více o člověka - jedince, než o evoluci mas, do níž se nedá či nechce zasahovat.

Podle "Das Beste" - Ing. M. Č.

+ + + + + + + +

- oo ŠVÝCARSKÉ POJIŠŤOVNY PROTI NEZAMĚSTNANOSTI vyberou v roce 1976 -
- podle odhadu BIGA /Bundesamt für Industrie, Gewerbe und Arbeit/
- asi 40 až 50 mil. franků na pojistném. Naproti tomu budou muset v tomtéž roce vyplatit na dávkách nezaměstnaným 400 až 500 milionů franků. Diference bude muset být uhrazena ze státních fondů. Toho času je pojištěno asi 30% všech zaměstnanců, což je dvakrát více nežli před současnou recesí. Ovšem pojistné premie jsou ve Švýcarsku stále velmi nízké. Pohybují se v průměru kolem 2 až 2,5 promile ze mzdy. Naproti tomu v BRD činí pojistné 2 procenta ze mzdy čili 10x více.